

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Голова приймальної комісії

ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Олена КАРАМАН

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування для вступу на навчання за
другим (магістерським) рівнем вищої освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
освітня програма 016.02 „Олігофренопедагогіка. Спеціальна
психологія”
на основі здобутих рівнів вищої освіти бакалавра та магістра**

ЗМІСТ

I. Загальні положення	3
II. Організаційно-методичні рекомендації	3
III. Перелік питань з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.....	4
IV. Приклад тестового завдання	5
V. Перелік рекомендованої літератури.....	6

I. Загальні положення

У Державній національній програмі „Освіта” (Україна ХХІ століття) наголошується на необхідності розвитку і самореалізації особистості як головної умови навчання, виховання, адаптації, інтеграції та соціалізації підростаючого покоління у суспільстві.

На засадах демократизації освітньої політики та реформування системи інституційного навчально-виховного середовища, необхідно активізувати пошуки педагогічних засобів корекції дітей з інтелектуальними порушеннями з використанням інтерактивних методів корекційно-виховної роботи та сучасних технологій виховного процесу.

У зв'язку з цим роль корекційно-виховної діяльності в умовах спеціальних загальноосвітніх закладів потребує нового її усвідомлення, як у контексті формування загальнолюдських і національних цінностей учнів з інтелектуальними порушеннями, так і в контексті щодо створення ефективних умов для їх виховання та саморозвитку.

Сучасна підготовка фахівця – спеціального педагога вимагає гуманістичної спрямованості змісту освіти, формування високих моральних цінностей, створення відповідних умов для оволодіння майбутнім педагогом загальною та спеціальною методикою позаурочно-виховної роботи, методикою організації індивідуальних і групових форм корекційно-виховної роботи для конструювання навчально-виховного процесу в умовах спеціальних загальноосвітніх закладів у взаємодії з сімейним вихованням.

Майбутній фахівець у своїй діяльності повинен виходити зі значущості професії вихователя спеціальних загальноосвітніх закладів, з сучасних вимог до трудового виховання, інтеграції та соціалізації в суспільному оточенні дітей з інтелектуальними порушеннями. Професійно-педагогічна підготовленість включає:

- формування високих, моральних якостей; організаційних і мобілізаційних здібностей; професійної працездатності, допитливості, здібності до творчої діяльності, професійного оволодіння уміннями та навичками планування виховних заходів, суспільно-корисної діяльності, роботи з батьками вихованця.

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 016 Спеціальна освіта за освітньою програмою 016.02 Олігофренопедагогіка розроблено на основі і відповідно навчального плану освітнього ступеню «Бакалавр».

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

II. Організаційно-методичні рекомендації.

Комплексне вступне випробування проводиться з метою виявлення вступників, які досягли відповідного професійного рівня та отримали

необхідні знання для подальшого вдосконалення професійної діяльності в галузі спеціальної освіти.

Під час випробування абітурієнт повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес спеціальних загальноосвітніх закладів;

- загальні та спеціальні методики корекційно-виховного процесу, соціально-трудової адаптації учнів з інтелектуальними порушеннями;

- психофізіологічні особливості учнів, основи комплексного підходу до організації та проведення виховних заходів, вивчення особистості та її корекції;

- сучасні психолого-педагогічні методи та принципи вивчення індивідуальних, психофізичних властивостей особистості учня, його нервової системи, придатності до тієї чи іншої майбутньої професії;

- особливості організації трудової підготовки учнів, шляхи реалізації принципів трудового виховання, наукові основи сучасного виробництва і технологій, вимоги до сучасного обладнання, застосування різних пристроїв, засобів їх використання, здійснення профорієнтаційної роботи до вибору сучасних професій.

Під час випробування абітурієнт повинен уміти:

- реалізовувати свої знання у навчально-виховному процесі спеціальних загальноосвітніх закладів з врахуванням індивідуальних і психофізичних можливостей дітей з інтелектуальними порушеннями, прищеплювати навички до самостійного виконання поставлених завдань, здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у процесі виховання дітей спеціальних загальноосвітніх закладів;

- володіти прийомами активізації уваги учнів, реалізовувати вимоги охоронного режиму, знімати втому та забезпечувати працездатність;

- уміти професійно організувати, планувати, вести корекційно-виховний процес, формувати відповідні трудові навички та уміння працювати, ознайомлювати дітей з сучасними виробничими професіями, оцінювати трудові завдання учнів, здійснювати профілактику травматизму;

- використовувати різнобічні методи і форми навчання й виховання, диференціювати їх, вибирати оптимальні умови їх виконання, сприяти розвитку технічної творчості учнів, організувати позаурочну роботу, раціонально використовувати різного роду матеріали, наочні посібники, обчислювальну техніку, самостійно виготовляти наочні посібники, індивідуальні картки-завдання з урахуванням індивідуальних можливостей учнів, проводити профорієнтаційну роботу, застосовувати найбільш ефективні науково обґрунтовані методи діагностики, прогнозувати виховні можливості учнів з інтелектуальними порушеннями;

- майстерно володіти вміннями та навичками корекційно-виховного процесу, планувати послідовність його впровадження, встановлювати різнобічні взаємозалежності, використовувати сучасний педагогічний досвід

у сфері корекції осіб з інтелектуальними порушеннями, орієнтуватись у його впровадженні, здійснювати методичну та науково-дослідну роботу.

Програма визначає перелік тем, список основної і додаткової літератури, критерії оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта; освітня програма: 016.02 Олігофренопедагогіка. Спеціальна психологія.

Вступне випробування передбачає перевірку знань, умінь та навичок професійно-орієнтованих дисциплін.

На виконання тесту відведено 60 хвилин.

Оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання. Мінімальна кількість набраних балів складає 100.

III. Перелік питань та список літератури з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.

1. Внесок Л.С.Виготського у розвиток вітчизняної дефектології.
2. Співвідношення первинного та вторинних дефектів розвитку.
3. Система спеціальних навчально-виховних закладів для аномальних дітей.
4. Педагогічний аналіз проблеми розумової відсталості.
5. Класифікація розумової відсталості.
6. Класифікація олігофреній.
7. Принципи організації системи освітньо-корекційних послуг особам з порушеннями інтелекту.
8. Установи для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку раннього та дошкільного віку.
9. Навчальні заклади для дітей з порушенням інтелектуального розвитку шкільного віку.
10. Корекційна спрямованість педагогічного процесу як принцип діяльності спеціальних освітньо-реабілітаційних закладів для дітей з порушеннями інтелекту.
11. Поняття «затримка психічного розвитку». Класифікація ЗПР.
12. Загальна психолого-педагогічна характеристика молодших школярів із затримкою психічного розвитку.
13. Навчально-корекційна робота з дітьми із ЗПР.
14. Навчальна діяльність дітей з порушеннями слуху.
15. Корекційне навчання і виховання дітей з порушеннями слуху у загальноосвітній школі.
16. Зміст корекційного навчання і виховання глухих дітей в залежності від ступеню ураження слуху та мовлення.
17. Анатомія і фізіологія органу зору.
18. Види порушень зору, їх причини і наслідки.
19. Психофізичний розвиток дитини з порушеннями зору.
20. Предмет і завдання тифлопсихології. Компенсація порушень зору.

21. Корекційне навчання і виховання дітей з порушеннями зору у загальноосвітній масовій школі.
22. Корекція і компенсація порушень зору в умовах спеціальної школи.
23. Причини порушень мовлення, їх класифікація.
24. Основні види логопедичної допомоги дітям.
25. Види порушень опорно-рухового апарату, причини їх виникнення.
26. Корекційне навчання і виховання дітей із ДЦП в умовах масової загальноосвітньої школи.
27. Корекційно-педагогічна допомога дітям з церебральними паралічами в спеціальних установах.
28. Диференційна система спеціальної освіти.
29. Інтегративна система спеціальної освіти. Організаційні форми.
30. Інклюзивна система освіти як система освіти.

IV. Приклад тестового завдання.

Олігофренопедагогіка є:

- педагогічною наукою
- психологічною наукою
- медичною наукою
- технічною наукою

V. Методичне забезпечення

1. Бех І. Д. Інваріанти особистісно-орієнтованого підходу до виховання дитини / І. Д. Бех // Почат. шк. – 2001. – №1. – С. 3 – 7.
2. Логопедія : підручник / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста та ін ; за ред. М. К. Шеремет. – 2-ге вид. – К. : Слово, 2010. – 672 с.
3. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. : спец. “Корекційна освіта” (логопедія) / І. С. Марченко. – К. : Слово, 2010. – 288 с.
4. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки навчальний посібник С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвеева, за заг. ред С.П. Миронової – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Опенка, 2010 - 264 с.
5. Синьов В.М. Визначення методологічних принципів досліджень в галузі корекційної педагогіки / В.М. Синьов // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 11. – С. 3–8.
6. Соботович Є.Ф. Концепції стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку / Є.Ф. Соботович // Дефектологія. – 2002. – № 1. – С. 2–7.
7. Шеремет М.К. Проблеми та перспективи спеціальної освіти / М.К.

Шеремет // зб. Наук. Праць Кам'янець-Подільського держ. університету. – Вип. VIII. – 2007. – 420 с.

8. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / За ред. М.К. Шеремет, І.В. Мартиненко. – К.: КНТ, 2006. – 356 с.

9. Дефектологія: Науково-методичний журнал. — К.: Педагогічна преса, 1995-2006.

10. Дефектолог: Інформаційно-методичний журнал. — К.: Видавничий дім “Шкільний світ”, 2006.

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А. М. Дитинство в сучасному освітньому просторі : зб. наук. пр. [адреса досвіду: НВК „Надія”] / А. М. Богуш. – Одеса : ПНУ АПНУ, 2003. – 12 с.

2. Бондар В. Основні напрямки та перспективи розвитку дефектологічної науки в Україні // Дефектологія. – 1999. – №3. – С. 2-6.

3. Ілляшенко Т.Д. Чому їм важко вчитись?: Методичний посібник, присвячений питанням психолого-педагогічної допомоги молодшим школярам із труднощами у навчанні. – К.: Видавництво “Початкова школа”, 2003. – 190 с.

4. Ілляшенко Т.Д., Обухівська А.Г., Романенко О.В., Скрипка Н.С. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі: Навчально-методичний посібник. – К.: Ранок, 2003. – 190 с.

5. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк ; під ред. Л. М. Проколієнко. – К. : Рад. шк., 1989. – 608 с.

6. Логопедія : підручник / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста та ін ; за ред. М. К. Шеремет. – 2-ге вид. – К. : Слово, 2010. – 672 с.

7. Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку. Навчально-методичний посібник. - Кам'янець-Подільський К-ПДУ, 2005.

8. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки навчальний посібник С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвеева, за заг. ред С.П. Миронової – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Опенка, 2010 - 264 с.

9. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології – К.: Вища школа., 1994.

10. Синьов В. М. Українська корекційна педагогіка та психологія на шляху інтеграції у світовий науковий простір //Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: Матеріали міжнародної наукової конференції. - К.: НПУ імені М П. Драгоманова 2005 -199 с.

11. Синьов В. М. До побудови загальної теорії корекційної педагогіки; визначення предмету науки //Науковий часопис НПУ імені М. П.

Драгоманова. Серія № 19. Корекційна педагогіка та психологія: Зб.наукових праць. - К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. - № 1.

12. Соботович Є. Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його лексичній ланці) дітей дошкільного віку / Є. Ф. Соботович // Дефектологія. – 2003. – № 2. – С. 2-11.

13. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За редакцією В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003.

14. Тарасун В. В. Корекційно-превентивне навчання дітей з особливими потребами: сутність, концептуальні підходи, значення // Збірник. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: 36. наукових праць. – К.: Університет "Україна", 2004. - 448 с.

15. Тищенко В. В. Стан сформованості інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності у старших дошкільників з олігофренією / В. В. Тищенко // Дефектологія. – 2001. – № 3. – С. 26–29.

16. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи : навч.-метод. посіб. / за ред. В. Ю. Мартинюка, С. М. Зінченко. – К. : Інтермед, 2005. – 416 с.

17. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку. - К.: Пед. думка, 2000.

18. Шеремет М. К. Модернізація системи спеціальної освіти в Україні / М. К. Шеремет // Імідж сучасного педагога. – 2007. – № 4 (73). – С. 3–5.

Допоміжна

1. Беляєв О.М. Проблема методів у навчанні мови / О.М. Беляєв // Укр. мова і література в школі. – 1987. – № 3. – С. 28–37.

2. Гаврилова Н.С. Особливості порушення моторного розвитку периферійних органів мовлення у дітей з дислалією, дизартрією і ринолалією/ Гаврилова Н.С. // Теорія і практика сучасної логопедії: Збірник наукових праць: – Вип. 4. – К.: Актуальна освіта. – 2007. – С.112 – 135.

3. Конопляста С.Ю. Концептуальні засади психолого-педагогічної діагностики та корекції психомовленнєвого розвитку дітей з ВНПП / С. Ю. Конопляста // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 11. – С. 78–83.

4. Логопедія : підручник / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста та ін ; за ред. М. К. Шеремет. – 2-ге вид. – К. : Слово, 2010. – 672 с.

5. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. – К.: КНТ, 2008 – 256 с.

6. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. : спец. “Корекційна освіта” (логопедія) / І. С. Марченко. – К. : Слово, 2010. – 288 с.

7. Пахомова Н. Особливості лексичної і граматичної компетенції у дітей старшого дошкільного віку з дизартрією / Наталія Пахомова // Імідж

сучасного педагога. – Полтава, 2005. – № 8/9. – С. 80–82. – (Спеціальна педагогіка: теорія і практика логопедії).

8. Програми для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (підготовчий – 1 класи) / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, О.І. Мякушко та ін. – К. : Почат. шк. – 2005. – 224 с.

9. Рібцун Ю. В. Обстеження лексичної сторони імпресивного мовлення молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Теорія і практика сучасної логопедії: зб. наук. пр. – К., 2007. – Вип. 4. – С. 95-103.

10. Синьов В. М. Визначення методологічних принципів досліджень в галузі корекційної педагогіки / В. М. Синьов // Наук. часоп. НПУ ім. М.П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 11. – С. 3–8.

11. Соботович Є. Ф. Концепції стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку / Є. Ф. Соботович // Дефектологія. – 2002. – № 1. – С. 2–7.

12. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За редакцією академіка В. І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

13. Стадненко Н. М., Матвеева М. П., Обухівська А. Г. Нариси з олігофренопсихології. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець - Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2002.

14. Тарасун В. В. Превентивне навчання дошкільників з порушеннями мовленнєвого розвитку: Монографія / Тарасун В. В. – К., 1998. – 255 с.

15. Трофименко Л.І. Теоретичні передумови формування морфологічних знань у школярів із тяжкими порушеннями мовлення Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук.праць. – Вип. 8. / за ред. В. В.Засенка, А. А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – С. 160-165.

16. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ). Навчально-методичний посібник (курс лекцій). – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 208 с.

17. Шеремет М. К. Формування готовності дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення до навчання в школі в умовах спеціального дошкільного закладу / Марія Шеремет, Зоряна Гулько // Імідж сучасного педагога. – 2005. – № 8/9. – С. 82–84.

18. Шевцов А. Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я. - К.: Соцінформ, 2004.